

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum conueniens fuerit Deum incarnari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

2 **Quæst. 1. De conuenientia Incarnationis. Art. 1. Dub. 1.**

5 **Conuenientissimè dicitur Incarnatio.**
 Aduerte tamen, nomen Incarnationis esse conuenientissimum. Primò, quia Ioannis 1. vers. 14. dicitur *Verbum caro factum est*: quod nihil est aliud, quàm Verbum Incarnatum. Vbi nomine carnis, iuxta phrasim Hebræam, intelligitur totus homo: sicuti Lucæ 3. vers. 6. *Videbit omnis caro salutare Dei*; id est, omnis homo. Genes. 6. vers. 12. *Omnis caro corruperat viam suam*. De quo vide D. Augustinum in Enchiridio cap. 34. & lib. 14. de Ciuit. cap. 2.

Secundò, Quia indicat id quod videbatur difficilium, & magis à Deo alienum; vnde magis insinuat pietatem & amorem Dei erga homines, quàm alia nomina: quare meritò 1. ad Timoth. 3. vers. 16. dicitur *Manifeste magnum esse pietatis Sacramentum, quod apparuit in carne*.

Tertiò, Quia caro includit animam; non enim assumpfit carnem mortuam, sed viuam.

6 **Vocatur etiam Oeconomia.**
 Porro, nomen *Oeconomia*, quo etiam multi Patres in hac materiâ vtuntur, potius significat ipsam Dei extraordinariam ordinationem, & dispensationem; qua constituit assumere naturam humanam, & in eâ salutem nostrâ operari, quàm ipsam Incarnationem. Sed Incarnatio est effectus illius *Oeconomia*; quam ob rem etiam interdum *Oeconomia* dicitur.

DVBIVM IV.

Vtrum hæc Tractatio præstantior sit cæteris Theologia partibus?

7 **R**espondeo, Esse præstantiorem, excepta eâ quæ est de diuina natura, & personis diuinis.

Ratio est, Quia Incarnatio est excellentissimum diuinorum operum, omni sermone ineffabilis, omnique intelligentiâ ignota; scilicet comprehensuè; vt ait Dionysius lib. de Diuinis Nominibus c. 2. Vnde post Trinitatis mysterium nihil sublimius Incarnatione Verbi.

Secundò, Quia sicut diuinitas est vniuersalis causa salutis nostræ efficiens, ita Christus incarnatus est vniuersalis causa meritoria, ex qua omnia media, quibus ad vltimum finem peruenimus, dependent: ac proinde præstantior est eius tractatio, quàm omnium mediolorum.

Hinc sequitur, Eam esse maximè propriam Theologiæ Christianæ. Cuius signum est, quòd licet gentiles Philosophi, multa de ijs, quæ ad alias Theologiæ partes pertinent, disputauerint, vt de natura diuina, de creatione mundi, de Angelis, de virtutibus & vitijs; tamen nihil vquam de mysterio Incarnationis cognoscere potuerunt. Aded illud proprium est Christianæ Theologiæ. Quare Augustinus lib. 7. Confess. cap. 9. legisse quidem dicit se in libris Platoniorum: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, & omnia per ipsum facta sunt*, nunquam tamen se legisse, & *Verbum caro factum est*. Similiâ habet Augustinus lib. 10. de Ciuit. cap. 29. Nec mirum, quia gentibus hoc mysterium stultitia videbatur, sicut & Iudæis ignominia; vt Apostolus ait, 1. ad Corinth. 1. vers. 23.

8 **Solis Christianis nota & propria.**

Q V Æ S T I O P R I M A.

De conuenientia Incarnationis.

In sex Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Vtrum conueniens fuerit Deum incarnari?

1 **R**espondetur affirmatiuè; Et Probatu testimonio Damasceni & Dionysij Areopagita.

Notandum est, Supponere D. Thomam Incarnationem esse possibilem: fortè ideo quia id directè probari non poterat; sed solùm poterant solui argumenta contraria; quòd fiet in sequentibus.

Occurrunt hæc quatuor Dubia.

DVBIVM I.

Vtrum seposita redemptione generis humani, sit perse conueniens Deum incarnari? id est. Vtrum præter redemptionem generis humani, sint aliqua rationes, ob quas potuerit hoc esse conueniens?

2 **R**espondeo esse. Probatu, Quia id est conueniens Primò, diuine bonitati: secundò, perfectioni vniuersi: tertiò, humanæ naturæ.

Quod diuinæ bonitati conueniens sit, Probatur; Quia boni est comunicare seipsum, vt docet Dionysius cap. 4. de Diuin. Nominib: ergo decet summum bonum, summè communicare seipsum: atqui hoc fit per mysterium Incarnationis: ergo decuit diuinam bonitatem carnem assumere. Vbi

Incarnatio est conueniens diuinae Bonitati.

Nota; Non esse de ratione boni, communicare se actu; sed esse sui comunicatiuum: id est, esse perfectum vt possit se communicare, & ad hoc habere quandam propensionem. Comunicare autem se actu, est signum bonitatis, & operatio illi maximè consentanea.

Petes; Quomodo comunicat seipsum summè in hoc mysterio?

Respondeo: Tripliciter: Primò, In genere causæ formalis: quia non aliquam perfectionem creatam & limitatam, sed suam increatam & im-

3 **Communio per incarnationem est summa tripliciter.**

mensam comunicat creaturæ; ita vt creatura incipiat esse immensa. Secundò, In genere causæ efficientis: quia creaturam facit esse Deum. Tertiò, In genere causæ finalis: quia maximè allicit nos, per hoc opus, ad sui amorem & studium. Vide D. August. in Enchiridio cap. 26. & lib. 10. de Ciuit. cap. 29. Explicatur exemplo: Si lux solis esset per se subsistens extra globum solis, & poneret seipsum efficienter & formaliter in ipso

4 **A simili**

in ipso globo solari, communicaret seipsum summe per modum causæ efficientis & formalis simul; sed respectu nostri, per modum causæ finalis; nam per hoc maxime excitaremur ad illam videndam, & amandam; maxime si antè fuisset incognita.

Auerte; In alijs rebus, communicationem formalem & effectiuam, nõ esse respectu eiusdem; nam forma subiecto quidem suo formaliter se communicat, non effectiue; rei autem productæ, effectiue tantum, non formaliter.

Dices, Deus communicat seipsum excellentiori modo per generationem æternam: ergo communicatio Incarnationis, non est summa.

Respondeo, Communicatio illa per generationem, est omnino naturalis, nec potest fieri creaturæ, vnde absolute est summa: sed communicatio per Incarnationem, summa est, non absolute, sed respectu creaturæ; & inter communicationes ad extra, seu liberæ. Nam cum Deus communicet se creaturis quadrupliciter; Primò, Tribuendo cuique speciem & naturam, quæ est imitatio & quædam participatio naturalis diuini esse: Secundo, Tribuendo naturæ rationali virtutes supernaturales donaque gratuita, quæ sunt participationes altiores diuinarum perfectionum; Tertiò, Tribuendo naturæ rationali lumen gloriæ, quo particeps fit diuinæ beatitudinis, & ornamenta supernaturalia statui glorioso consentanea: Quarto denique, Dando illis non aliquam sui participationem & veluti particulam, sed seipsum totum, secundum totam suam immensitatem, quod fit per Incarnationem; hæc quarta, est summa communicatio possibilis.

Dices, Deus communicat seipsum totum immediate in beatitudine; quia per seipsum immediate mentibus beatorum vnitur: ergo ad summam communicationem non erat necessaria Incarnatio. Deinde, magis seipsum communicasset, si omnes personæ assumpissent; & si plures naturæ fuissent assumptæ; vel etiam totum vniuersum.

Respondeo ad primum: Communicatio illa, quæ Deus se communicat beatis, est extrinseca. Sicuti lux solis, communicatur oculo dum videtur; ita Deus dicitur beatis communicari, quatenus ipse immediate videtur, & per seipsum concurrat ad illam visionem efficiendam. In Incarnatione autem Deus per seipsum intimè communicat creaturæ, & in illa corporaliter inhabitat; ita vt creatura fit Deus.

Respondeo ad secundum. In illo casu communicasset se magis extensiue, non intensiue: atque extensiua communicatio, non est per se primò intenta, quia termino caret, sed intensiua: non enim pertinet per se primò ad perfectionem operum Dei, vt tot, vel tot sint indiuidua; sed distinctio generum & specierum.

Adde, Quod non sit possibile, vt sit summa communicatio extensiua. Vnde sufficiebat, vt vna persona assumeret vnã naturam: quod etiã pertinet ad commendationem huius mysterij, nempe vt in toto vniuerso esset vnicum & singulare.

Secundò, Quod conueniens sit perfectioni vniuersi;

Probatum Primò, Quia ad vniuersi perfectionem quodammodo pertinebat, vt ex omnibus rerum ordinibus constaret, quo Deo esset quàm si-

millimum: ergo præter ordinem naturæ, gratiæ & gloriæ, consentaneum erat, vt tamquam omnium complementum, etiam esset ordo, siue gradus vnionis hypostaticæ.

Probatum Secundò, In omnibus rebus creatis, vna tantum persona est in vnã naturã, in Deo tres personæ sunt in vnã natura: ergo vt essent omnes differentiæ rerum, conueniens erat, vt vna persona esset in duabus naturis. Simili namque modo, D. Leo serm. de Natiuitate; probat conueniens fuisse, vt aliquis homo esset productus ex muliere sine viro; quia inuenitur homo productus sine viro & muliere; & productus ex viro & muliere, vt nos omnes; & productus ex viro sine muliere, vt Eua: ergo debet esse aliquis productus ex muliere sine viro, vt Christus.

Probatum Tertio, Quia per Incarnationem, omnis creatura singularem quandam dignitatem accepit: Nam omnis creatura in homine quodammodo est assumpta, quod in alia natura fieri non poterat: in homine enim omnes rerum gradus continentur; vt docet Damascen. lib. 2. de Fide orth. cap. 12. Est enim in ipso natura corporæ, communis cum rebus inanimis: est vegetabilis cum plantis; sentiens cum animalibus; intelligens cum Angelis. Vnde vocatur à Philosophis μικρόκοσμος; & iuxta D. Gregorium hom. 29. in Euang. vocatur omnis creatura. Hanc excellentiam omnis creaturæ contentam in homine, explicat Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 18. Et Caietanus hic. Videtur etiam quibusdam insinuari ab Apostolo ad Ephesios 1. v. 10. vbi ait: Per Christum insinuari omnia, quæ in celo, & quæ in terra sunt. Vbi pro insinuare, Græcè habetur ἀνακαταβάσασθαι, quod significat, in summâ & cõpendio completi; seu vt Irenæus ait Recapitulare. Quasi Apostolus voluerit dicere, in Christo omnia colligi & vniri, quæ in celo & in terra dispersa sunt.

Tertiò, Quod Incarnatio valdè fuerit conueniens naturæ humanæ;

Probatum Primò, Quia per eam effectum est, vt homo esset Deus; vnde plurima sequuntur excellentiæ. Primò, Vt homo sit caput totius vniuersi. Secundò, Vt sit capax infiniti meriti & perfectissimæ iustitiæ coram Deo. Tertiò, Vt sit fons salutis, & omnium bonorum supernaturalium. Ad Ephes. 1. v. 3. Qui benedixit nos omni benedictione spiritali in caelis in Christo. Quæ dignitates, etsi videantur esse solius Christi; tamen moraliter in totum genus humanum redundant.

Probatum Secundò, Per Incarnationem effectum est, vt singuli homines haberent ius perfectæ iustitiæ ad gratiam Dei; & gloriam æternam; non quidem in seipsis, sed in Christo. Ita enim debetur hominibus gratia & gloria, vt respectu Christi, sit debitum ex iustitia; quamuis respectu nostri sit gratia aut misericordia, vel saltem non ita perfectæ iustitiæ.

Probatum Tertio, Effectum est, vt haberemus caput eiusdem generis nobiscum; seu vt Theologi loquuntur, Caput homogenium in ordine gratiæ. Vnde August. Tract. 80. in Ioannem: Eiusdem ait, sunt natura vitis & palmites: cum igitur esset Deus, cuius natura nos non sumus; factus est homo, vt in eo esset vitis humana natura, cuius nos palmites esse possemus. Cũ enim Ecclesia constet Angelis & hominibus, secundum naturam inuisibilem erat Deus;

A a ij similis

Deus se communicat liberè creaturis quadrupliciter.

Incarnatio superat communicationem beatorum.

Communicatio extensiua, non arguit maiorem perfectionem.

Est conueniens perfecti vniuersi.

In homine vniuersa creatura assumpta est.

Est conueniens naturæ humanæ.

similis Angelis, sed non nobis; unde decebat eum assumere naturam visibilem, vt etiam fieret similis nobis, vt nostra humilitas, quæ est Angelis inferior, hac ratione compensetur.

Aduerte tamen; Etiam si ob has rationes conueniens videatur, vt Deus homo fieret, etiam sepositâ redemptione humani generis; tamen non deesse alias rationes ob quas etiam fortè magis conueniens videatur vt non fieret, nisi suppositâ necessitate nostræ redemptionis.

DVBIVM II.

Vtrum Deum incarnari, fuerit conueniens ad reparationem generis humani?

8
Cur homo lapsus, potius sit redemptus quam Angelus.

8 **S**ppono ob multas rationes fuisse magis conueniens, vt homo lapsus rediretur, quam Angelus. Primò, Quia tota humana natura ceciderat; Angelica solum ex parte. Secundò, Quia omnes homines vnâ tantùm voluntate peccarunt, eaque alienâ, nempe primi parentis; Angeli autem singuli, sua voluntate. Tertiò, Quia natura humana est magis infirma & calamitosa, unde magis apta ad mouendam Deo commiserationem. Quartò, Quia homo ob naturam imperfectiorem habet voluntatem facile mutabilem, & longam viam in qua possit pœnitere: Angelus autem naturâ suâ magis est inflexibilis, unde non est ita facilis ad pœnitendum: deinde breuissimam naturâ suâ postulat viam. Quintò denique; Quia Angelus sponte sua cecidit; homo autem inductus à demone per mulierem. Omitto alias minutiores. Quibus positis:

9 Respondeo, Ad reparationem humani generis, nullum potuisse inueniri modum conuenientiore, quam Filij Dei Incarnationem.

Est certâ & communis Doctorum ac Patrum: D. Augustinus 13. de Trinit. cap. 10. expressè dicit; *Sananda miseria nostra conuenientiore alium modum non fuisse.* Idem docet D. Leo serm. 1. de Natiuit. item serm. 4. & 10.

In Incarnatione maxime elucet iustitia diuina.

Probatur Primò; Quia maxime fuit conueniens, vt homo redimeretur iustissimâ & perfectissimâ satisfactione. Primò, Quia in tali maxime elucet iustitia diuina; quod valde ad gloriam Dei pertinet, & ad perfectionem operum diuinorum: Nam sic, quod per peccatum inordinatum erat, excellentissimo modo ad ordinem reuocatur. Excitantur etiam homines vt maiori circumspectione peccata deuident, cognitâ hac Dei iustitiâ: de quo vide Anselm. lib.

Misericordia.

Cur Deus homo cap. 12. Secundò, Maxime elucet misericordia Dei, vt docet Damascen. lib. 3. de Fide cap. 1. Quia non solum datur homini venia & tempus pœnitendi & satisfaciendi; sed etiam dantur vires & infinita bona, quibus perfectè satisfiat. Facit quoque ad maiorem hominis dignitatem & gloriam, & ad maiorem animi tranquillitatem, vt ostendit Richard. de S. Victore libro de Incarnatione cap. 8. Tertiò,

Sapientia.

Maxime elucet Sapientia: quia vt ait Damascen. lib. 3. de Fide cap. 1. *Inueniuntur est difficillimi pretij decensissima solutio; & in eodem opere coniuncta est acerbissime summa misericordia & iustitia, qua antea pugnare volebantur;* iuxta illud Psalmi 84. *Misericordia*

cordia & veritas obuiauerunt sibi, Iustitia & pax osculata sunt. Atqui homo non poterat redimi iustissimâ satisfactione, & perfectâ iustitiâ, nisi Deus hypostaticè vniretur humanæ naturæ, vel saltem naturæ rationali; vt dicemus artic. sequenti: ergo hic fuit conuenientissimus modus.

Probatur Secundò, Per decem utilitates quas refert D. Thomas art. 2. Vide illum.

Dices; Deus maxime est liberalis: ergo magis consentaneum erat, vt liberali condonatione, sine aliquâ satisfactione, genus humanum repararetur.

10
Non deest. Vni peccati. Sum libere. Deo condonari.

Respondeo, Negando Consequentiam. Primò, Quia etsi deceat priuatam personam sine omni satisfactione iniuriam remittere; non tamen id ita decet publicam; cuius est vindicare crimina, vt seruetur iustitia. Secundò, Quia etsi Deus sit maxime liberalis & misericors, non tamen est minus iustus; unde conuenientissimus fuit, vt is modus adhiberetur, in quo summa liberalitas & iustitia coniungerentur. Vfus est enim summa liberalitate & misericordia erga nos; & summa iustitia erga Christum satisfaciendum.

Dices Secundò, Videtur contra iustitiam, exigere satisfactionem ab innocente, & tradere illum morti pro impio.

Respondeo; Non esse contra iustitiam, quando innocens in hoc consentit: consensisse autem Christum patet Psalm. 39. vers. 7. *Sacrificium & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulasti, tunc dixi, inuirsosa, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam; Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.* Quem locum Apostolus interpretatur de Christo ad Hæbr. 10. Postquam autem Christus consentit, tenebatur ex iustitia per modum fideiussoris, pro nobis satisfacere.

Satisfactio pro homine, non fuit innocenti Christo inuirsosa.

Accedit; Quod ista satisfactio, etiam ipsi Christo fuerit vtilissima; vt patet ad Philip. 2. v. 9. *Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen.*

Adde; Cùm Deus sit absolutus omnium Dominus, potuisse eum disponere de Christi humanitate, pro suo arbitrati sine vllâ iniuriâ.

Dices Tertiò, Videri fuisse quandam prodigalitem, dare rem infiniti pretij, pro bono finito alterius recuperando: id est, pro salute hominum, profundere vitam Christi.

Respondeo; Fructus huius mysterij, non sinit in solâ hominum salute; sed redundat in maximam Dei gloriam, & etiam ipsius Christi dignitatem. Et, quamuis vita Christi ob excellentiam personæ fuerit infinita dignitatis; tamen non erat physicè & realiter infinita. Deinde; ad breue solum tempus erat extinguenda, moxque cum summâ gloriâ excitanda: hominum autem salus futura est sempiterna.

Negus arguit prodigalitem.

Adde; Ea quæ sunt perfectiora, sæpè à Deo ordinari ad opem, directionem, & perfectionem imperfectiorum. Sic Angelos ad hominum ministerium destinauit ad Hæbr. 1. vers. 14.

DVBIVM. III

Utrum ratione naturali probari possit mysterium Incarnationis esse possibile?

Respondeo, Non posse conuinci demonstratiue hoc mysterium esse possibile, ab illo intellectu siue humano siue Angelico. Ita Durand. & passim alij Doctores.

Probatur Primò, Ex Scriptura. Isaia 53. v. 8. Generationem eius quis enarrabit? Quod non solum de diuinâ generatione, sed etiâ de humanâ, id est, de modo quo Deus factus est homo, & natus de Virgine; intelligitur à Patribus, vt Hieronymo & Cyrillo in hunc locum, Leone serm. 10. de Natiuitate. Chrysofomo hom. de Ioanne Baptista tom. 3. Isaia 64. v. 4. *Oculus non vidit, Deus absque te, quæ preparasti expectantibus te: quod intelligitur de mysterio Incarnationis, vt patet ex contextu Isaia, & Apostoli 1. ad Corinth. 2. & insinuat nullo intellectu creato potuisse percipi sine reuelatione, vt rectè ostendit Caietan. in hunc locum 1. Corinth. 2. Apostolus ad Ephes. 3. v. 9. vocat istud mysterium, Sacramentum absconditum à seculis in Deo, & inuestigabile diuitias Christi. Et 1. Cor. 2. v. 7. Sapientiam loquimur in mysterio, quâ nemo principum huius seculi cognouit: quod esse mysterium Incarnationis, passim omnes interpretantur.*

Probatur Secundò, Ex Patribus: Dionys. de diuin. nominib. cap. 2. parte 1. *Ipsa LESV in carne apparuit, & ineffabilis est omni oratione, & ignota omni intelligentiâ; ipsi dignissimi Angelorum primari non cognita. Intellige comprehensiuè, vel certè lumine naturali, Iustinus in lib. de rectâ fidei confessione: Dispensationis siue economiæ ratio, inexplicabilis est; nec est quod à me quisquam vnionis modum requirat. Postea tamen addit; Non tamen ideo ab inquisitione cessandum, vt non solum credamus, sed etiam, quantum Deus donauerit, intelligamus.* Chrysost. hom. 10. in Ioan. *Arcanâ & insecretabili vnione, verbû adhaeret carni. Et hom. de Ioan. Bapt. Miraris quod ignorem quomodo Verbum caro factum sit: omnis creatura ignorat: intellige lumine naturali; nam statim subdit, Cognosci diuinâ reuelatione.* D. August. Epist. 3. quæ est ad Volusianum: *Hic si ratio queritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singulare; denique Deum aliquid posse, quod nos sciremur inuestigari non posse: in talibus rebus tota ratio facti, est potentia facientis.*

Probatur Tertio Ratione; Incarnatio est maximum opus omnipotentia Dei possibile; quia in eo est maxima communicatio possibile. Vnde à D. Leone serm. 8. de natiuit. dicitur *Omnium miraculorum maximum.* Atqui, nulla creatura potest comprehendere quidquid est Deo possibile; quia nec omnipotentiam Dei; nec potentiam obedientialem omnium creaturarum potest penetrare seu comprehendere: ergo &c. Secundò, Quia hoc mysterium, non solum quatenus factum est, sed etiam quatenus possibile, est omnino supernaturale; nec illo modo continetur in principijs, vel effectis rerum naturalium, nec vllam affinitatem habet in ipsis, quæ in totâ rerum vniuersitate reperiuntur: ergo nulla est via hoc naturaliter inuestigandi.

Dices, Angelus cognoscit euidenter quid sit natura humana, quid eius hypostasis: ergo etiam cognoscit eam suâ hypostasi posse spoliari. Secundò, Cognoscit accidens posse seruari sine suo sub-

iecto: ergo etiâ naturâ sine suâ hypostasi propriâ.

Respondeo ad primum; Incertum est an hypostasis addat aliquid positiuum supra naturam, an solum negationem existendi in alio: & sic negari potest Angelum naturaliter cognoscere naturam suâ hypostasi posse spoliari. Secundò, Etiam si Angelus posset cognoscere naturam à sua hypostasi esse separabilem, non tamen ideo cognoscit illam substantiam posse suppleri per rem omnino distinctam. Sicut quantitas non potest figurari formaliter per figuram extrinsecam.

Ad secundum, Incertum est an Angelus possit cognoscere naturaliter accidens à subiecto esse separabile; quia non est euidenter, influxum causæ materialis suppleri posse per causam agentem. Tamen etsi hoc posset cognoscere, non ideo posset etiam cognoscere hoc mysterium; quia est longè sublimius: nam vim & conditionem diuinæ substantiæ non potest naturaliter cognoscere.

Dico Secundò, Potest tamen ratio naturalis fide illustrata, exemplis & coniecturis probabiliter persuadere istud mysterium esse possibile. Ita Durand. & alij.

Primò, Exemplo initionis; sicut enim ramus arboris antequam inferatur, propriam substantiam habet; dum infitus est, amittit propriâ, & accipit substantiam arboris, cui inferitur; adeo vt vna arbor dicatur pyrus & prunus: & id quod infitu est, potest exarescere, altero manente viridi: sic humana natura in fita diuinæ, amittit propriâ substantiam, & accipit diuinâ; adeo vt vna persona sit & Deus & homo; & humanitate exarescente per passionem, ac reflorescente per resurrectionem, diuinitas non est mutata. Ita D. Bonauentura & D. Thomas in 3. quæst. 1.

Secundò, Exemplo vnionis animæ spiritualis per se substantis in carne mortali; anima enim potest vniri carni, etsi maximo interuallo distet, eamque viuificare suâ vitâ, & ad suam dignitatè attollere, vt sint vna persona: ergo & Verbum diuinum poterit se vnire naturæ humanæ, tribuere suam substantiam, & illam euehere ad dignitatem diuinam, vt sint vnus Christus, idque sine imperfectione. Habet hoc exemplum Augustinus epistola ad Volusianum, & Athanasius in Symbolo.

Tertio, Exemplo ferri candentis, vbi inuolubiliter duæ integræ substantiæ inter se vniantur; & altera tribuit alteri quodammodo suum esse, nempe ignis suum lumen & calorem, nihil à ferro accipiens. Ita D. Basilii oratione in sanctam natiuitatem. Et Damascenus lib. 3. de fide c. 5.

Quartò, Possunt etiam sumi coniecturæ ex alijs fidei mysterijs: Primò, Ex mysterio Trinitatis, vbi vna natura est in tribus personis; cur ergo etiâ tres nature, corpus scilicet, anima, & diuinitas nõ possent esse in vna persona? cum facilius videatur plures naturas conuenire in vnâ hypostasi, quàm plures hypostases in vnâ simplicem naturam. Item sicut in Trinitate, vna persona non est alia; tamen ob essentiæ vnitatem, omnia attributa essentialia sunt communia; ita hic, etsi vna natura non sit alia; tamen ob personæ vnitatem, etiâ propria naturarum erunt communia per communicationem idiomatum: Vnde dicimus Deum natum esse ex MARIA Virgine, passum, mortuum, sepultum. Et hominè istum esse omnipotentem, creasse omnia, &c. hanc similitudinè explicat pulcherrimè Bernar. serm. 3. de Vigilia Natiuit. & Damascenus lib. 3. c. 5.

A a iij Secundo,

11 Negatur.

Ex Scriptura.

Ex Patribus.

Ex ratione.

Incarnatio est planè incognoscibilis naturaliter, quia planè est supernaturalis.

12

Naturâ an hypostasi posse separari, non est Angelis naturaliter cui dicitur.

13 Incarnatio est probabilis supra posita fide.

Exemplo initionis.

Vnionis animæ spiritualis ad carnem.

Ferri candentis.

Ex mysterio SS. Trinitatis.

Ex mysterio
Eucharistia
visti.

Secundò, Ex mysterio Eucharistia, vbi videmus accidens separatim esse à suo subiecto, & per se subsistere: ergo etiam substantia, nempe humana natura poterit spoliari suo supposito, & constitui in alio. Item ergo subsistens per se, poterit in alio collocari, & ab eo sustentari, præsertim ab hypostasi diuinâ, quæ est infinitæ perfectionis in ratione hypostaticâ, habetque vim sustentandi infinitam: nam sustentare aliud, nullam dicit imperfectionem.

Tertiò, Quia Deus est omnipotens, & creaturæ suæ intime præsens, tamquam vita, spiritus, & esse ipsius: cur ergo non posset eam sibi atringere & copulare, ita vt illam tamquam hypostasis sustentet; cum hoc nullam imperfectionem inuoluat?

DVBIUM IV.

Verbum Incarnatio re ipsa sit facta, & quomodo id probari queat?

14
Varij errores
circa
Incarnationem.

Notandum est, Incarnationem negari ab omni genere infidelium: Ethnici enim dicunt esse impossibile; quorum argumenta suis locis solentur; & quantum res patitur, ostendimus dubio 3, esse possibile. Quod autem re ipsa sit facta, potest contra illos ex communibus fidei notis probari: de quibus dictum est 2. 2. qu. 1.

Iudæi etiam negant illud esse præstitum: contra quos valent rationes illæ communes ex fidei notis; & præterea propria quædam, quibus ostendimus Messiam in lege promissum iam venisse, & esse verum Deum; ac propterea hoc mysterium esse reuera præstitum.

Hæretici autem varios errores circa hoc mysterium habent. Quidam enim negant esse Deum, aut extitisse ante ortum ex virgine: vt Ebion, Cherintus, Paulus Samosatensis, Photinus, & alij. Contra quos sufficiunt ea quæ tractari solent in Tractatu de Trinitate, vbi ostenditur Verbum seu Christum esse Deum.

15

Alij errant circa Christi carnem: alij circa animam: alij circa personam; alij circa vnionem, quæ suis locis refutabuntur. Tantummodò superest, vt ostendamus contra Iudæos primò; Messiam venisse: Secundò; ipsum esse Deum: ita enim probauerimus mysterium Incarnationis re ipsa esse præstitum.

Probat
contra Iudæos.

Quod ad primum attinet, Messiam venisse; patet 1. Gen. 49. vers. 10. vbi Iacob benedicens filio suo Iudæ; ait: *Non auferetur sceptrum de Iudæ, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Qui locus etsi variè legatur, vt patet ex Hieronymo in Quæst. Hebraicis; sensus tamen est idem: Hebraicè est: Donec veniat Scilo, & ipsi congregabuntur omnes populi. Vbi per Scilo intelligitur Messias. Quod patet primò; quia dicitur Expectatio gentium; quod est proprium nomen Messia: vt patet Aggæi 2. vers. 8. *Veniet desideratus cunctis gentibus.* Secundò, Quia Chaldaea paraphrasis vertit, *Donec veniat Messias, cuius est regnum.* Tertiò, Quia ita intellexerunt hunc locum omnes antiqui Rabbinij, teste Galatino lib. 4. cap. 4. de arcanis Theologicae veritatis. Itaque ex hoc testimonio aperte habemus principatum populi Iudæi non esse auferendum à Iudæ, donec Messias venerit; atqui*

Scilo.

iam à mille sexcentis annis ablatum est, non solum à tribu Iudæ, sed etiam à toto populo Israëlita: ergo certum est Messiam iam venisse.

Dices, Multis annis ante Christi aduentum fuisse ablatum principatum de Iudæ; nempe à temporibus Machabæorum; quo tempore tribus Leui principatum obtinebat; nam Sacerdotes etiam in politicis præerant.

Respondeo Primò, Per Iudam intelligi populum Iudæicum; in quo populo principatus vsque ad Christi aduentum fuit conseruatus. Ita intelligit Eusebius lib. 1. Histor. cap. 6. Et lib. 3. de demonstr. Euangelic. c. 2. Iustinus Dialog. contra Triphonem circa medium. August. lib. 18. de ciuit. cap. 45. Idem insinuat Athanas. lib. de Incarnat. Verbi. Et Chrysostr. in hunc locum.

Respondeo Secundò & melius, Per Iudam intelligi tribum Iudæ; nam ibi benedicit Iudæ filio suo & posteris eius; sicut alijs filijs. Vnde dico sceptrum, id est, principatum; non esse ablatum de tribu Iudæ. Quia postquam cepit in ea, quod factum est propriè tempore Dauidis, semper mansit principatus ipsius tribus, quamuis non administraretur per aliquem qui propriè esset ex illa tribu, vt per Machabæos & c. Quod patet primò; Quia ciuitas regalis; & sedes regni, & totus ferè populus, ad eam tribum pertinebat; nam qui ex alijs tribubus illis erant permixti, pauci erant respectu ipsorum; ita vt nomen proprium alia illæ tribus amitterent.

Secundò; Quia in ditione tribus Iudæ, omnes habitabant.

Tertiò; Quia Scriptura 4. Reg. 17. vers. 18. totum populum Iudæicum qui post captiuitatem decem tribuum remansit, vocat tribum Iudæ; *Iratusque, inquit, Dominus Israël, abstulit eos à conspectu suo, & non remansit nisi tribus Iudæ tantummodò, cum tamen etiam tribus Benjamin, & multi alij qui ex alijs tribubus ad Iudam accesserant, remanserint.*

Quartò; Quia principatus electione populi illis temporibus dabatur, non autem iure hæreditario, vt patet 1. Machab. c. 9. quod signum est fuisse ipsius populi. Vide Pereriu in c. 49. Genes.

Probat Secundò; Ex cap. 9. vers. 24. Danielis: *Septuaginta hebdomades, inquit Angelus Danieli, abbreviate sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, vt consummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum. Quem locum omnes antiqui Rabbinij exponunt de Messia; Et patet ex illis verbis: Et vngatur Sanctus Sanctorum, quod est proprium nomen Messia. Et ex istis: Vt consummetur præuaricatio, & adducatur Iustitia sempiterna, quod est officium Messia. Et infra; Post hebdomades sexaginta duas, occidetur Christus; & non erit eius populus, qui enim negaturus est. Apertè autem indicatur tempus aduentus eius per 72. hebdomadas. Pro quo notandum; hebdomadam in Scripturis tantum dupliciter accipi: primò; pro spatio septem dierum, vt Leuitic. 23. vbi dicitur; septem hebdomadas à Paschate esse enumerandas, quæ efficiunt dies quadraginta nouem, & quinquagesimum esse Pentecostè. Secundò; pro spatio septem annorum; vt Leuit. 25. v. 8. *Numerabis septem hebdomadas annorum; & proximè sequens, qui erit quinquagesimus annus, erit Iubilæus, qui erit annus remissionis.**

Sceptrum
de Iudæ ab-
latum, tem-
pore Mes-
sia.

16
Septuaginta
hebdomades Da-
nielii.

remissionis. Certum est autem hebdomadas Danielis non esse hebdomadas dicuntur, quia sic eius propheta intra sesquiannum completa fuisse: ergo accipitur pro hebdomadibus seu septenarijs annorum. Figmentum autem est aliter hebdomadas uelle accipere, cum nullum fundamentum habeat in Scripturis. Septuaginta hebdomades efficiunt quadringetos nonaginta annos, quos constat esse completos circa tempora Christi.

Petes, Quando incipiunt haec hebdomadae, & quomodo sunt computandae?

Respondeo, Illas incipere ab exitu sermonis, ut iterum adificetur Ierusalem, ut expressè dicit Angelus cap. 9. vers. 25. Danielis, id est, ab eo tempore quo data est potestas rursus instaurandi Ierusalem; quam potestatem nusquam legimus datam nisi lib. 2. Esdrae cap. 2. ubi habemus anno vigesimo Artaxerxis datam esse facultatem Nehemiae reedificandi Ierusalem, quam etiam tunc edificatam esse & quidè in angustia temporis, ut dicitur apud Danielè, id est, breui tempore, & oppugnantibus vicinis, patet lib. 2. Esdrae c. 4. & 6.

Itaque computandae sunt à vigesimo anno Artaxerxis Longimani, qui fuit septimus Rex Persarum. Modus autem certissimus eas computandi, est per Olympiades, quae certissimae sunt apud omnes Scriptores, & plurimum conducunt ad quaestiones sacras, teste Aug. lib. 2. de doctrina Christiana c. 28. Est autem Olympias tempus quatuor annorum; post quod Iudi olympici olim celeberrimi in Graecia instaurabantur. Caput autem Artaxerxes regnare olympiades septuagesimam nonam, anno primo illius olympiadis, ut docet Eusebius in Chronico, & alij. Vnde vigesimus annus regni eius, erat quartus annus olympiadis octogesima tertiae. Quod etiam expressè testatur Iulius Africanus exactus chronographus apud Hieronymum. in cap. 9. Danielis. Ab hoc ergo anno olympiadis 83. inchoandae sunt hebdomadae Danielis. Porro septuaginta hebdomades conficiunt annos 490. qui anni sunt lunares, nempe 354. dierum, minores nostris annis solaribus, vnde decem diebus, & sex horis; ut ex multis auctoribus ostendit Pererius lib. 10. in Daniel. nempe ex Iulio Africano, Theodoro, Beda, Ruperto, & alijs. Ideo enim scripturam dicere septuaginta hebdomades abbreviata sunt, id est, breues constituta, & ad annos lunares contracta: Vnde 490. anni lunares, efficiunt solares annos 475. & medium, cum 23. diebus. Atqui 475. anni solares efficiunt 119. olympiades vno minus anno: ergo 70. hebdomades Danielis efficiunt 119. olympiades vno anno minus. Nunc adde 119. olympiades ad 83. olympiades praecedentes, habebis 202. Olympiades. Ex quo perspicue sequitur hebdomades septuaginta Danielis fuisse completas olympiades 202. completas: atqui Christus passus est olympiadis 202. anno quarto, ut patet ex Chronico

Phelegon.

Eusebij, qui etiam id probat ex Phelegonte ethnico auctore qui scribit illo anno quarto olympiadis 202. contigisse memorabilem illam Eclypsim solaris, & terrae motum qui multas vrbes in Bithynia subuertit. Haec autem erat vltima hebdomada, in qua omnia compleri debebant, quae apud Danielem de Messia dicuntur. Quare cum haec omnia videamus tunc in Christo impleta, & postea securam esse perpetua vrbs & templi desolationem, & totius Reipublicae Iudaicae eersionem,

quae ibi securata praedicantur, euident est ipsum esse Messiam.

Tertio probari potest, ex c. 2. Isaiae, & Micheae 4. in principio: Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium.

17
Ex varijs
locis S
Scripturae.

Quarto, ex cap. 2. Habacuc v. 3. Quia adhuc visus procul, & apparebit in finem, & non mentietur: si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit.

Quinto ex cap. 2. Aggaei v. 7. & 8. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo caelum, & terram, & mare, & aridam; & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum.

Sexto, ex Malachiae 3. in principio; Ecce ego mitto Angelum meum & preparabit viam ante faciem meam, & statim veniet ad templum suum dominator quem vos queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis. Quae loca diligentissime expendit Franciscus Ribera. Ex his & similibus prophetijs factum est, ut Iudei tempore Christi Messiam expectarent, quia sciebant tempus iam appetere, quod diuinis oraculis indicabatur. Imò totus penè orbis plenus erat fama venturi maximi Regis, qui omnia imperio suo subiugaret, & quem omnes Reges agnoscere deberent, si salui esse vellent. Patet hoc ex Cicerone tum alibi, tum libro 2. de Diuinatione. Et ex Suetonio in Tito & Vespasiano.

18
Ex notis
Messiae.

Vltimo efficacissime probari potest ex illustrissimis notis Messiae, praedictis vel adumbratis in veteri Testamento, & impletis in nouo. Quid enim apud Euangelistas legimus de Christo, multis saeculis antea praedictum ostendere possumus à Prophetis; & pleraque ita clara, ut non prophetia, sed historica narratio videatur, ut futurum Deum & hominem, & cum hominibus versaturum. Baruch. 3. & Isaiae 35. Generatum iri ex Virgine incorrupta. Isaiae 7. Nasciturum in Bethleem. Micheae 5. Tempus natiuitatis. Genes. 49. & Daniel. 9. Habiturum Praecursores, Isaiae 40. Malachiae 3. Quid & quibus predicaturus, Isaiae 61. Quae miracula editurus, Isaiae 35. Ingressurum Ierusalem paupere habitu Asinae infidentem, summam populi gratulatione, Zachariae 1. Quae verò ad Passionem & mortem; omnesque circumstantias pertinent, accuratè praedicta à Dauide & Isaia alijsque: Descensus ad inferos, & Patrum liberatio Eccl. 24. & Zachar. 9. Resurrectio Psal. 3. & 15. & alibi. Ascensio Psal. 67. & Micheae 2. Denique missio Spiritus sancti, missio Discipulorum in totum mundum, Gentium vocatio & conuersio; Iudaeorum reiectio & dispersio: de quibus vide Pererium lib. 10. in Dan. quaest. 14. & 23. Quae si omnia simul considerentur, plusquam moraliter euident faciunt, non solum Messiam venisse, sed etiam Christum esse Messiam, & nullum alium expectandum.

Vnde quidam Iudaei euidentiam Scripturarum conuicti, admittunt Messiam venisse; sed humilem & pauperem; expectant tamen alium illustrem: distinguunt enim duos Messias, vnum filium Ephraim seu Ioseph, cui competant ea, quae de Christi humilitate & cruce Scripturae commemorant: alterum filium Dauid, cui ea quae de Christi maiestate & gloria sunt praedicta. Vide Genebrard. in Psal. 79.

19
Duplex
Iudaorum
Messias.

Quod ad secundum attinet, breuiter ostendimus Messiam esse verum Deum.

20
Messias
est verus
Deus.

Ex *Isaia*, Probatur Primò, Ex cap. 35. v. 4. & 5. *Isaia*: Deus ipse ueniet & saluabit nos; tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. Quo loco esse sermonem de Melsia, patet; quia nemo Prophe- tarum illa miracula, quae ibi recensentur perfecit, praeter verum Melsiam: neque Iudaei ab alio illa expectant. Vnde Dominus ut seipsum ostenderet esse Melsiam, interroganti Ioanni per discipulos suos; Tu quis es? Respondit: Ire & renuntiate *Ioanni*: Caeci vident, claudi ambulant, surdi audiunt &c. insinuans hunc locum *Isaie*, tamquam certis- simam Melsiae notam. Vide plura apud Athana- sium libro de Incarnatione Verbi, ultra medium. Cyprian. lib. 2. testimoniorum contra Iudaeos cap. 7. Euseb. lib. 6. de Demonstrat. cap. 21: & alios.

Probatur Secundo, *Isaie* cap. 9. v. 6. *Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Et factus est principatus eius super humerum eius, id est, erit Rex; & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis.* Qui locus etiam efficax est. Nam et si in Hebreo, pro *Deus* sit, *El*, quod etiam interdum idem significat quod *Fortis*, tamen hic non potest ita accipi, quia sequitur *Gibbor*, quod est *Fortis*; vnde hic significat verè Deum: sicut *Isaie* c. 10. v. 21. quando dicit reliquias *Israël* conuertendas ad Deum *Fortem*, ibi etiam est *El Gibbor*.

Probatur Tertio, Ex *Isaie* cap. 52. vers. 6. *Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa, quia ego ipse qui loquebar: ecce adsum;* id est, adero praesens, more Prophetico. Vbi certum est loqui verum Deum, nam vocat *Israël*, populū suum. Hunc autem Deum esse Melsiam; patet, quia toto illo capite narratur fructus aduentus eius. Neque potest exponi ipsum adfuturum metapho- ricè, scilicet per efficaciam siue energiam; quia dicit seipsum adfuturum, qui ante loquebatur per Prophetas; & per se redempturum populū suum.

Probatur Quarto, Ex *Michæa* cap. 5. vers. 2. *Tu Berthelem Ephrata, paruulus es in milibus Iuda, ex te mihi egredietur qui sit Dominator in Israël: & egressus eius a diebus aternitatis.* Vide plura apud Euseb. lib. 5. de Demonstr. Euangelicā. Et *Basil.* lib. 4. contra Eunom. *Chrysol.* hom. Quod *Christus* sit *Deus*, *Augustinum* lib. 18. de *Ciui- tate* à cap. 29. vsque ad 35. & *Lyranum* contra *Iudaeos* in fine *Glossæ* ordinariæ.

Obiectiones Iudaeorum facile dissoluuntur, si quatuor errores ipsorum in exponendis *Scripturis*, considerentur. Primus est, quod existiment imperium Melsiae, de quo *Isaie* 2. & *Michæa* 4. & alibi, temporale futurum. Secundus, quod omnes promissiones, quas Melsiae aduentu nos consecuturos esse *Scriptura* commemorat, ut *Deuteron.* 30. *Ezechiel.* 38. *Ioël.* 3. & alibi; existiment esse terrenas. De quo vide *Origenem* lib. 4. *περιεργων.* cap. 2. Tertius, quod multa metaphoricè dicta, volunt proprie accipi; ut, *Habitabit lupus cum agno*, *Isaie* c. 11. v. 6. Quartus, quod non distinguant duplicem Melsiae aduentū, alterum gloriosum, de quo *Malachi* vltimo, & *Ezechiel.* 38. Vide *Irenæum* lib. 4. c. 56. Quibus erroribus ita sunt impliciti, ut nullam propè *Scripturæ* partem rectè intelligant. quod fit, ut ab eorum expositionibus diligentissimè sit cauendum.

ARTICVLVS I I

Vtrum necessarium fuerit ad reparationem generis humani Verbum Incarnari?

Respondet D. Thomas non fuisse ita neces- sarium, ut sine eo non posset genus huma- num reparari; fuisse tamen necessarium, ut melius & conuenientius repararetur.

DVBIVM I.

Vtrum Incarnatio Verbi absolute fuerit neces- saria ad humani generis redemptionem?

Respondeo, non fuisse absolute necessarium. Est certa. Ita *Doctores* in 3. d. 20. & ex- pressè D. *Augustinus* de agone *Christiano* c. 11. & lib. 13. de *Trinit.* c. 10.

Probatur Primò, Quia potuit alijs multis mo- dis hominem reparare, cum eius sapientia & po- tentia, non sint contracta ad vnum modum. Nam primò, potuit gratis remittere omnem cul- pam & pœnam: cum enim sit supremus Iudex, potest in exequendâ iustitiâ, & vindicandis pec- catis dispensare; & cum sit absolutus omnium Dominus, nemini faciet iniuriam: neque idcirco lædet iustitiâ; quia non obligatur ut iustitiâ exerceat. Confirmatur. Sicut enim vnusquisque potest donare quod suum est; ita etiam condonare & remittere quod sibi debitum, absque iustitiâ noxâ; Ut rectè *Durand.* dist. 20. q. 2.

Secundò; Potuit constituere vnum caput hu- mani generis, quod non sit *Deus*; sed purus ho- mo, vel *Angelus*; & acceptare eius qualemcum- que satisfactionem. Sicut enim positiua Dei ordi- natione, omnium voluntates in *Adamo* con- stitutæ fuerunt ad demerendum (non tamen eo fine) ita etiam constitui poterant ad satisfaciendum, ut eius pœnitentia toti humano generi im- putaretur, & ad omnium reconciliationem ac- ceptaretur.

Tertio; Posset, non constituto aliquo capite, à singulis hominibus exigere eam satisfactionem, quam ipsi possent præstare per gratiam præuenien- tem, ipsis ex misericordia concessam; ut iam de facto à peccatoribus.

Sed contra, Obijcitur Primò, ex commenta- rio *Ambrosij* in c. 9. ad *Hebræos* in illud vers. 15. *Et ideo noui testamenti mediator est.* Vbi dicitur, tantum fuisse nostrum peccatum, ut saluari non possemus, nisi *Vnigenitus* Dei *Filius* moreretur. Similia habet *D. Leo*, *Epist.* 8. & *Anselm.* lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 24. & 25. & l. 2. c. 15. 16. & 18.

Respondeo; Isti *Patres* dicunt fuisse neces- sarium non absolute, sed suppositâ diuinâ ordina- tione & *Scripturarum* promissione; vel certè ut modo conuenientissimo fieret nostra redemptio.

Obijcitur Secundo, Incarnatio Dei, erat mo- dus conuenientissimus ad reparationem generis humani, ut dictum est supra: atqui *Deus*, cum vult aliquid facere, necessariò vult id, quod est conuenientissimum: ergo si volebat nos re- parare,

21
4. errores Iudaeorum circa Melsiam.

22

23

Modi qui- bus Deus potuisset lapsus ho- minem re- parare.

24

25